

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»
ФАКУЛЬТЕТ ЛІНГВІСТИКИ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ, ПРАКТИКИ І ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

До захисту допущено
Завідуюча кафедри

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)
« ____ » _____ 2015 р.

Дипломна робота

освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст»

з напрямку підготовки (спеціальності) 7.02030304 «Переклад»

на тему: Специфіка перекладу термінології в англomовних текстах з екології

Виконала: студентка V курсу, групи ЛА-41с

Коломієць Тетяна Петрівна _____
(підпис)

Керівник _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Рецензент _____
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали) _____ (підпис)

Засвідчую, що у цій дипломній
роботі немає запозичень з праць
інших авторів без відповідних
посилань

Студент _____
(підпис)

Київ - 2015 року

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку цивілізації, коли безпечне навколишнє середовище стало однією з головних цінностей, на перетині технічних, природних та гуманітарних наук виникає така дисципліна як екологія. Відповідно, екологічна проблематика стає предметом посиленої уваги лінгвістів.

Будь-яка область знання не може обійтися без своєї термінології. Вивчення відповідної термінології сприяє більш активному розвитку цієї галузі і більш успішній комунікації соціальної групи і її представників.

Взаємодія між загальною і спеціалізованою мовами постійно зростає; крім того, поширюються міжнародні відносини, в тому числі і співпраця в галузі екології, та відповідно, виникає необхідність дослідження сучасної термінології в галузі екології.

Актуальність дослідження теми «Специфіка перекладу термінології в англійських текстах з екології» полягає у потребі наукового осмислення та систематизації терміносистеми як базового складника мови спеціальностей, з'ясування питань загальної теорії термінології, особливостей утворення таких мовних одиниць як терміни в фаховій мові екології та способів їх перекладу, оскільки дана галузь на сучасному етапі розвивається та поповнюється неологізмами.

До дослідження даної проблеми звертались такі вчені, як Я.І. Рецкер, В.Н. Комісаров, Л.С. Бархударов, Н.С. Руденко, О.І. Розмаріца та інші.

Об'єктом дослідження було обрано англійські тексти в галузі екології.

Предметом дослідження є аналіз особливостей перекладу термінології в галузі екології.

Мета дипломної роботи полягає в аналізі структурно-семантичних особливостей англійських термінів в галузі екології, а також визначенні засобів

досягнення адекватності при їх перекладі українською мовою на матеріалі галузевих текстів.

Реалізація поставленої мети передбачає вирішення таких конкретних завдань:

1. дати характеристику поняття термінології та терміну;
2. проаналізувати різні типи класифікацій термінів;
3. дослідити джерела формування сучасної термінології в галузі екологія;
4. дати визначення тексту та його властивостей;
5. проаналізувати специфіку наукового тексту;
6. дослідити особливості текстів в галузі екологія;
7. визначити основні прийоми перекладу термінології в галузі екології.

Наукова новизна роботи полягає у тому, що лінгвістичне дослідження особливостей сучасної термінології на основі текстів в галузі екології проводилось не достатньо. Розглянутий матеріал може сприяти використанню текстів і документів даної галузі на професійному рівні.

Теоретична цінність визначається тим, що було здійснено спробу проаналізувати та структурувати особливості термінів та текстів галузі «Екологія».

Практичне значення роботи визначається тим, що здобуті результати можуть бути використані в процесі вивчення англійської мови, а також власне при перекладі текстів галузі «Екологія», що збагачені термінами. Спостереження та висновки дослідження дадуть можливість правильно підібрати варіант перекладу термінів з метою досягнення адекватності та зіставленні тематичних глосаріїв.

Мовна база дослідження складає 1038 англійських термінів на матеріалі англомовних текстів в галузі екології, а саме: наукові статті «The environmental problems in the Black Sea – present and future», «Australia's Biodiversity Conservation

Strategy 2010-2030», «National report of Ukraine on harmonization of society's activity in natural environment» та тематичні статті з Інтернет сайтів CNN та BBC.

Методологічну базу дослідження становлять критичний аналіз наукової літератури з теми дослідження; аналіз словникових дефініцій; метод класифікації мовних одиниць; метод компонентного аналізу; метод співставлення однакових явищ у двох різних мовах; метод вивчення інформаційних джерел з проблеми дослідження, метод кількісного аналізу фактичного матеріалу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи були представлені на двох наукових конференціях: Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні філологічні студії: теоретична та прикладна лінгвістика» та XIV Всеукраїнська студентська науково-практична Інтернет-конференція “Innovations in Science and Technology”.

Структурно дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку літератури, резюме англійською мовою та шести додатків.

У **вступі** обґрунтовано вибір теми, актуальність проблеми, проаналізовано стан її опрацювання в науковій літературі, визначено мету, завдання, об'єкт і предмет, методи та матеріал дослідження.

Розділ 1 присвячений дослідженню термінологічного складу англійської мови. Розглядається характеристика термінології в галузі екології, проблематика визначення терміну та типи класифікації термінів. Також досліджуються джерела формування сучасної термінології в галузі екології.

Розділі 2 присвячений характеристиці тексту в галузі екології. Розглядається проблематика визначення поняття тексту, його особливості та ознаки. Досліджується специфіка наукового тексту, а також вивчаються особливості та види текстів з галузі екології.

Розділ 3 базується на вивченні та систематизації аналітичних даних щодо прийомів перекладу термінів українською мовою в галузі екології.

У **висновках** узагальнюється матеріал по кожному розділу на тему «Специфіка перекладу термінології в англomовних текстах з екології»

SUMMARY

This research is devoted to the study of peculiarities of terminology in the branch of ecology based on the English texts. The urgency of this study is explained by the fact of active interaction between general and specialized lexicon and growing popularity of ecology as a branch of science.

In the course of the research we have defined the notions of a term and terminology system. We also gave definition to the text and named peculiarities of the scientific texts.

We have analyzed the specific character of the science text and peculiarities of texts in the branch of ecology.

It is obligatory to preserve the terminological value of the original lexemes in special texts on ecology since they are aimed at professionals and experts of the given branch of science. In non-special texts a translator is to pay due attention to preserving of axiological and symbolical value of the text because it must be understood by a wide range of readers.

The results of the research can be used for writing different types of term papers and scientific works, in the lectures devoted to the problems of lexicology and terminology of ecology and during translation texts in ecology.

The paper consists of introduction, two chapters, and conclusion to each chapter, general conclusion, list of literature, which was used and six supplements.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ I ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНОЛОГІЧНОГО СКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДУ.....	8
1.1 .Характеристика наукової термінології в галузі екології.....	8
1.2. Проблематика визначення поняття терміна та вимоги до нього.....	10
1.3. Типи класифікації термінів.....	13
1.3.1. Функціональна класифікація термінів.....	14
1.3.2. Структурна класифікація термінів.....	15
1.3.3. Класифікація термінів з екології за семантичними класами.....	18
1.3.4 Класифікація термінів за частотою вживання.....	19
1.4. Джерела формування сучасної термінології в галузі екології.....	19
1.5. Етапи та прийоми перекладу науково-технічних термінів.....	23
1.5.1. Прийоми перекладу англійських термінів-словосполучень.....	28
ВИСНОВКИ ДО РОЗДУЛУ I.....	31
РОЗДІЛ II ХАРАКТЕРИСТИКА ТЕКСТУ В ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	32
2.1. Проблема визначення поняття «текст».....	32
2.2. Особливості та ознаки тексту.....	34
2.2.1. Цілісність або когерентність.....	34
2.2.2. Зв'язність, або когезія.....	35
2.2.3. Дискретність.....	36
2.2.4. Членування.....	37

2.2.5. Інформативність.....	37
2.2.6. Модальність.....	38
2.2.7. Прагматична спрямованість.....	38
2.2.8. Тема тексту.....	39
2.3. Специфіка наукового тексту.....	40
2.4. Текст в галузі екології.....	42
2.4.1. Особливості функціонування термінології з екології у спеціальних текстах.....	46
2.4.2. Особливості функціонування термінології з екології у неспеціальних текстах.....	47
2.4.3. Лінгвостилістична характеристика текстів у галузі екології.....	49
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ II.....	53
РОЗДІЛ III АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ...54	
3.1. Аналіз прийомів перекладу простих термінів у галузі екології.....	54
3.2. Аналіз прийомів перекладу двокомпонентних термінів у галузі екології..55	
3.2.1. Аналіз перекладу термінів, утворених за структурною моделлю N1+N2.....	56
3.2.2. Аналіз перекладу термінів, утворених за структурною моделлю Adj+N.....	58
3.3. Аналіз способів перекладу англійських багатоконпонентних термінів у галузі екології.....	59
3.3.1. Аналіз перекладу термінів, утворених за структурною моделлю Adj+N+N.....	61

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ III.....	63
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	64
SUMMARY.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	68
Додаток А ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ПРОСТИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	74
Додаток Б ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ ДВОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ-СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	93
Додаток В ПРИЙОМИ ПЕРЕКЛАДУ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	111
Додаток Д СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ ПРОСТИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	118
Додаток Е СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ ДВОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	119
Додаток Є СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ У ГАЛУЗІ ЕКОЛОГІЇ.....	120
Додаток Ж ВІДСОТКОВЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ, УТВОРЕНИХ ЗА СТРУКТУРНОЮ МОДЕЛЛЮ N1+N2.....	121
Додаток З ВІДСОТКОВЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ, УТВОРЕНИХ ЗА СТРУКТУРНОЮ МОДЕЛЛЮ ADJ+N.....	122
Додаток И ВІДСОТКОВЕ СПІВВІДНОШЕННЯ ПРИЙОМІВ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ, УТВОРЕНИХ ЗА СТРУКТУРНОЮ МОДЕЛЛЮ ADJ+N+N.....	123